

Pedagogisia tehtäviä (laatinut Escoitar)

Johdanto

Äänet ympäröivät meitä: puhe, melu ja musiikki ovat osa jokapäiväistä elämäämme. Suurimman osaa aikaa emme kiinnitä huomiota niihin ääniin, jotka itse tuotamme, mutta jotkin näistä äänistä voivat muuttua merkityksellisiksi, jos päätämmekin kuunnella niitä. Tämän jälkeen voimme ymmärtää ja tutkia ympäristömme ääniä ja oppia, miten ne säilyvät muistoissamme ja miten äänet, paikat ja kokemukset liittyvät yhteen.

Äänimaisemien miettiminen on paljon monimutkaisempi tehtävä kuin visuaalisen ympäristön kanssa työskenteleminen. Aiemmin teknologiset keksinnöt kuormittivat sosiaalista ympäristöämme kuvin, mutta nyt jopa äänet ovat lunastaneet paikkansa. Kiitos helpon saatavuuden elämme tällä hetkellä historiallisia aikoja: äänitteet tuntuvat tulevan esiin historian unohduksesta ja levittäytyvän tietokoneiden ja puhelimien kautta jokapaikkaisiksi. Nykypäivänä voimme jälleen löytää ääniä uudella tavalla, jakaa ja vertailla äänitteitä eri yhteyksissä. Olemme tulleet tietoisiksi siitä, että meillä on loistava tilaisuus muokata suhdettamme äänellisiin ympäristöihimme. Tässä yhteydessä voimme löytää uusia tapoja tutkia, selittää ja ymmärtää ääntä ja sen sosiaalisia ja kulttuurisia haasteita samalla parantaen pedagogisia prosesseja ja avata uutta soinnillista herkkyyttä. Tämä tavoite mielessä esitämme nyt ajatuksia, joita olemme kehittäneet EAH-hankkeen yhteydessä.

Onomatopoeettiset harjoitukset

Onomatopoeettiset eli ääntä muistuttava tai jäljittelevä sanat ovat kätevä työkalu äänimaiseman ymmärtämiseen. Äänimaisemien kanssa työskennellessä ja niiden merkittävyyttä perusteltaessa tulee usein esille ongelma: miten puhua äänestä, miten kuvailla niitä, miten selittää sitä mitä tapahtuu? Äänen ei koeta olevan yhteiskunnallisesti merkityksellistä harmillisesti siksi, että sille ei ole opetuksellista käytäntöä. Ne alat, jotka voisivat huomioida äänen tärkeyden (historia, kuvataide, viestintä, kirjallisuus, antropologia, jopa musiikki), eivät sitä juurikaan tee. Siksi yksi parhimmista keinoista edistää äänellisen kulttuurin ymmärrystä on ottaa käyttöön vanhat menetelmät. Ennen Edisonin äänentallennus ja -toistokoneita ääntä kuvattiin ja sitä levitettiin onomatopoeettisin sanoin, idiofonein, maalauksin, kirjallisuudessa jne. (katso lisää: <http://europeanacousticheritage.eu/pedagogical-activities/>).

Käytännön harjoitusta varten olemme piirtäneet 40 ääntä kirjallisine ilmaisuineen ja tulostaneet ne megafonin muotoisille tarralapuille (ks. tiedosto Drawing-with-sound.pdf). Voit käyttää näitä valmiita esimerkkejä tai luoda omia onomatopoeettisuuksia omalla kielelläsi kirjoittamalla ne tyhjille tarralapuille. Tällä harjoituksella kutsutaan ihmisiä tulemaan tietoisiksi äänellisestä muististaan ja autetaan heitä löytämään ääniä, joihin he eivät yleensä kiinnitä huomiota. Katso esimerkkejä eri kielten ääntä jäljittelevistä ilmaisuista täältä:

http://en.wikipedia.org/wiki/Cross-linguistic_onomatopoeias

<http://www.writtensound.com/>

Seuraavaksi tulostetaan kartta alueesta, joka on ryhmälle tuttu. Ryhmän jäsenet voivat sitten tunnistaa ja paikantaa minkä tahansa äänen, joka on tarraan merkitty ja asettaa sen kohdalleen kartalle. Toinen tapa on käyttää erikoisempia karttoja, kuten historiallisia karttoja eri aikakausilta, kaupunki- tai maastokarttoja jne. Toimintatapa on tässä samanlainen, mutta aiheesta voidaan samalla käydä tarkempaa keskustelua miettien mitä ääniä alueen äänelliseen identiteettiin voisi kuulua. Tämän harjoituksen avulla voidaan havainnollisemmin tutkia miten äänimaisemat ovat ajan kuluessa muuttuneet.

Reittejä

A) Kuuntelukävelyt

Onomatopoeettisen harjoituksen jälkeen voimme käyttää äänikarttoja luodaksemme huolitellumpia tehtäviä: kävelyreittejä, blogikirjoituksia, sävellyksiä jne. Esimerkiksi voimme suunnitella kuuntelukävelyreittejä tutkimalla kartan avulla eri kategorioita:

- kauneimmat (tai rumimmat) äänet, joita paikassa kuuluu
- uhanalaiset äänet
- puuttuvat äänet
- luonnonäänet tai sosiaaliset äänet, äänet, jotka liittyvät sosiaaliseen kanssakäymiseen tai talouteen ja kaupankäyntiin jne.
- melusaaste

B) Paikkatyökalut

Käyttämällä hyväksi verkon ilmaisohjelmia voimme jakaa näitä ääniä paikantamalla niitä esimerkiksi omaan GoogleEarth-pohjaan tai vastaavaan virtuaalikarttaan. Näin voidaan esittää laajemmin, miten kaupungin äänimaisema muuttuu riippuen vuoden- ja vuorokaudenajasta ja paikasta. Tämä auttaa ymmärtämään paremmin äänimaiseman virtaavuutta ja sitä, miten ääni osaltaan muokkaa paikkojen luonnetta.

Voimme myös käyttää mobiilityökaluja kuten noTours (www.notours.org), jolla voi luoda kerroksittaisia ja paikannettuja äänireittejä kävellen kuunneltaviksi. Äänikerrokseen voi lisätä puhetta, äänimaisemääänityksiä, kuvitteellisia ääniä jne. muuttaaksemme kokemustamme käveltävästä ympäristöstä. Ohjelma on käytettävissä suomeksi.

Partituuriharjoitukset

Johdanto

Toisessa käytännön harjoituksessa suunnitellaan äänellisiä partituureja. Tällainen graafinen esittäminen mahdollistaa “akustisen voimistelun”, jolla voi kokeilla erilaisia tapoja ymmärtää äänellisiä käsitteitä kuten tilallisuutta, ajallisuutta tai intensiteettiä. Tätä harjoitusta varten otamme käyttöön Marcel Duchampin optiset levyt ja suunnittelemme partituurin. Kun olemme piirtäneet ensimmäisen vaiheen voimme laittaa levyn levylautaselle tai pyörittää sitä kynänpäällä, jolloin näemme värien ja muotojen muodostaman optisen efektin. *(Huomatus: Tämä harjoitus on soveltava graafinen esitys äänestä, Murray Schaferin sanoin “fyysinen harjoite äänimaiseman ymmärtämiseen”. Tarkoitus on huvitella samalla kun ajattelemme ääntä, ei suoranaisesti laatia nykymusiikin partituuria.)*

(<http://www.photo.rmn.fr/cf/htm/CPicZ.aspx?E=2C6NU005VD38>

<http://www.photo.rmn.fr/cf/htm/CPicZ.aspx?E=2C6NU005VI05>)

3.1 Miten Kirjoittaa Partituuri?

- a) Valitaan toinen puoli paperisesta optisesta levystä.
- b) Jaetaan sininen uurre vastaamaan piirrettävän äänimaiseman kestoa.
- c) Kirjoitetaan tai väritetään äänet sinistä uurretta pitkin.

3.2 Miten Päättää Partituuri?

- a) Kirjoitetaan äänimaiseman pää-äänet uurteen koko matkan varrelle. Tässä voi käyttää esimerkiksi onomatopoeettisia tarroja.
- b) Jos äänellä on korkea intensiteetti sen tulisi sijaita “korkealla” linjalla ja jos matala, vastaavasti “matalalla” linjalla.
- c) Voimme lisätä jokaiseen onomatopoeettiseen sanaan värin, symbolin tms ilmaistaaksemme sitä yksityiskohtaisemmin (kesto, tempo, rytmi, sointiväri...)

3.3 Esimerkkejä partituureista

3.3.1 Partituuri ja sävellys

- a) Kuunnellaan äänimaisemaa.
- b) Tunnistetaan tärkeimmät äänet.
- c) Kirjoitetaan optiselle levyille ensimmäinen, keskimmäinen ja viimeisin ääni.
- d) Lopuksi viimeistellään partituuri loppuilla tunnistetuilla äänillä samassa järjestyksessä.

3.3.2 24-tunnin partituuri

Tässä ryhmäharjoituksessa sovelletaan Murray Schaferin “akustista voimistelua”.

a) Optinen levy jaetaan sinistä uurretta myöten ja samalla kysytään oppilailta kysymyksiä:

klo 7.00 Ensimmäinen ääni, minkä kuulet herätessäsi

klo 8.00 Yksi ääni, jonka kuulet kulkiessasi kouluun

klo 11.00 Ajattele jotain ääntä koulun pihalla

klo 14.00 Muistele jotain ääntä minkä kuulet koulusta kotiin lähtiessäsi

klo 17.00 Ääni, jonka kuulet iltapäivisin

klo 20.00 Minkä äänen kuulet kun tulet kotiin?

Klo 22.00 Mikä on päivän viimeinen kuulemasi ääni

b) Voit kysyä haluamasi määrän kysymyksiä, mutta muista pysyä kronologisessa järjestyksessä.

c) Jokaisen oppilaan tulee kirjoittaa partituuriin kaikki valitut äänet oikeassa ajallisessa järjestyksessä kunnes uurre on valmis.

d) Harjoituksen lopuksi partituuri käydään läpi samalla tavalla kuin aikaisemmissa esimerkeissä (intensiteetti, tempo, kesto) jne.

3.3.3 Partituuri ja kuuntelukävely

Tässä harjoituksessa ei käytetä aikajanaa ja sen avulla voidaan kirjoittaa partituuri ilman kuuntelukävelyä.

a) Kun kartta on valmis ryhmäläiset voivat lisätä siihen omia henkilökohtaisia reittejään.

b) Esimerkiksi voidaan valita kartalta reitti, jolla on kauneimmat äänet.